

Een gids voor de geest: de esthetische ervaring onderzocht.

Adam Leech verkent in zijn schilderijen uiteenlopende vormen van bewustzijn en de manier waarop ze ervaringen, emoties en relaties voortbrengen. Beeld Damon De Backer

*Kan kunst de kloof overbruggen tussen hersenwetenschap en onze zintuiglijke subjectieve ervaring? Kunstenaar Adam Leech boog zich tijdens zijn residentie in SMAK in Gent over de kwestie. Zijn bevindingen kun je nu gaan bekijken in de expo *De Gids*.*

“Al eeuwenlang worstelt de mens met dezelfde vragen. Wie zijn we, wat doen we hier en waarom denken we daar zelfs over na? Ongrijpbare zaken zoals het bewustzijn stellen ons tot op vandaag voor een raadsel. Waarom hebben we wanneer ons brein zich bezighoudt met visuele of auditieve informatieverwerking een ervaring van een kleur als diepblauw of een gewaarwording van de grondtoon do? Hoe kunnen we uitleggen waarom er zoiets is als mentale beeldvorming of het ervaren van een emotie?”

Aan het woord is bewustzijnsfilosoof David Chalmers. Zijn theorie rond qualia of zintuiglijke ervaringen vormt een van de grote inspiraties van kunstenaar Adam Leech, resident in het Stedelijk Museum voor Actuele Kunst (SMAK) in Gent. Leech' oeuvre kenmerkt zich door eenzelfde fascinatie voor de menselijke geest. In zijn schilderijen verkent hij uiteenlopende vormen van bewustzijn en de manier waarop ze ervaringen, emoties en relaties voortbrengen. Tijdens zijn residentie onderzocht hij het brein van de kunstrijker en alle onderliggende aspecten die deel uitmaken van die kijkbeleving.

Leech ging hiervoor in gesprek met het volledige team van SMAK. Daarnaast sprak hij ook met psychologen, filosofen en wetenschappers, zoals gerenommeerd neuroloog Steven Laureys, die gespecialiseerd is in het onderzoek naar comapatiënten. “Het

is erg boeiend om te zien hoeveel raakvlakken wetenschap en kunst hebben”, stelt de kunstenaar. “Zo onderzoekt Steven Laureys in zijn werk de verschillende stadia van bewustzijn bij comapatiënten. Daarbij duiken

onmiddellijk enkele grote vragen op die me het afgelopen jaar sterk hebben beziggehouden. Hoe ontstaat bewustzijn? Hoe ga je van iets tastbaar als het brein over tot een ongrijpbare gedachte?”

Leech onderzoekt het brein van de kunstrijker en alle aspecten die deel uitmaken van die kijkbeleving. Beeld Damon De Backer

Leech sluit zijn residentie af met de compacte maar intrigerende tentoonstelling De Gids. De titel mag je letterlijk nemen. De expo zet in op zelfonderzoek en ‘gidst’ de toeschouwer op speculatieve wijze doorheen wetenschappelijke these, empirische bevindingen op zoek naar een bewustwording van zijn of haar toestand. Een handvol schilderijen zijn er te zien naast een erg mooi vormgegeven begeleidende video-installatie.

Het gros van de werken zijn ontstaan uit diverse gesprekken met experts. In Qualia gaat Leech dieper in het op het werk van Chalmers. In één grote golvende

penseelstreek verbeeldt hij op bijna poëtische wijze een gedachte en speelt zo een spel met het ongrijpbare. White Coat Shaman schilderde hij na een gesprek met een sjamaan die psychedelische ayahuascaweekends begeleidt. The Tree of Knowledge/The Explanatory Gap vormt dan weer een synthese van zijn onderzoek en stelt dat er wellicht steeds een kloof zal blijven tussen wat we weten en hoe we iets ervaren. “Wat boeiend is, is dat je die kloof bij elk werk wel voelt, maar niet ziet, behalve in het laatste schilderij waarin alles samenkomt. Zo heb je meteen twee verschillende ervaringen, één gebaseerd op het gevoel, het ander op het zicht”, stelt de kunstenaar.

NEDERIG

“Het is een verrijking dat kunstenaars als Adam mee nadenken over de grote kwesties”, besluit neuroloog Laureys. “De ervaring an sich, wat hij probeert vast te leggen in zijn schilderijen is complementair aan mijn onderzoek. De materie is zo complex dat je dat niet vanuit één gelimiteerde invalshoek kan

bezien. Vandaag kijken we samen met ingenieurs, informatici, natuurkundigen, klinici en psychologen naar die grote vragen. Dat team zouden we moeten uitbreiden met filosofen, ethici en kunstenaars. We zijn er nog lang niet uit als wetenschapper. Het is goed om nederig te zijn en met verwondering te blijven kijken naar wat nog onoplosbaar is, net zoals een artiest als Adam dat heel goed kan.”

De Gids loopt nog tot 3/10/2021

♦ **SOFIE VAN HYFTE** voor De Morgen, 26 juli 2021, 03:00